

BügelHajema

Ruimte voor de leefomgeving

Beknopte natuurtoets Smithoek, Den Ham

projectnummer: 255.00.05.50.00

Onderwerp: Beknopte natuurtoets Smithoek, Den Ham

Datum: 22-06-2020

Inleiding

KADER

De initiatiefnemer is voornemens om in Den Ham een gebied aan de Smitstraat te herontwikkelen tot woongebied. Om de uitvoerbaarheid van het plan te toetsen, is een inventarisatie van natuurwaarden uitgevoerd. Het doel hiervan is om na te gaan of aanvullend onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb)¹ of het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid noodzakelijk is. Naast het raadplegen van bronnen is het plangebied ten behoeve van de inventarisatie op 21 mei 2020 bezocht door een ecooloog van BügelHajema Adviseurs. De weersomstandigheden tijdens het veldbezoek waren: halfbewolkt, droog 22 °C en een zwakke wind.

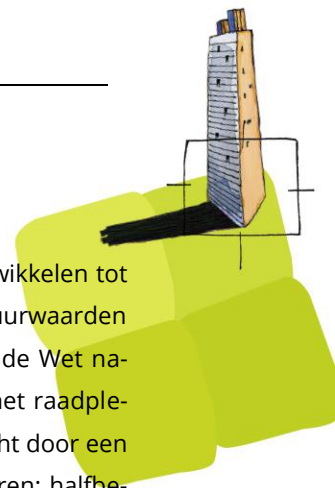
Plangebied en plannen

Het plangebied betreft een grasland ingesloten door bebouwing tussen de Smitstraat en Grotestraat in Den Ham (figuur 1). Aan de noordoostzijde grenst het plangebied aan de tuin van de Hervormde kerk, in het oosten aan woonhuizen en het Hervormd Centrum.

In het noordwesten van het plangebied ligt een strook opgaande beplanting. Daarnaast is opgaande beplanting aanwezig langs de inrit bij Smitstraat 8 en in de tuin van de kerk. In het plangebied ontbreekt oppervlaktewater.

De herontwikkeling bestaat uit het realiseren van woongebied. De precieze toekomstige invulling is ten tijde van het schrijven van dit rapport echter nog niet bekend. In deze natuurtoets wordt er van uitgegaan dat er voor bouw van woningen vegetatie wordt verwijderd en grond wordt vergraven. Daarnaast worden mogelijk bomen gekapt.

¹ De Wet natuurbescherming is op 1 januari 2017 in werking getreden en betreft zowel soortenbescherming als bescherming van (Europese) natuurgebieden.

Figuur 1. Het onderzochte gebied.

Impressie van het plangebied op 21 mei 2020 vanuit de noordoosthoek (foto 1) en gezien op grasland in de zuidoosthoek (foto 2).

Soortenbescherming

Onderdeel van de Wnb is soortenbescherming van planten en dieren. Dit betreffen:

- alle van nature in Nederland in het wild voorkomende vogels die vallen onder de Vogelrichtlijn (Wnb art. 3.1-3.4);
- dier- en plantensoorten die beschermd zijn op grond van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (Wnb art. 3.5-3.9);
- nationaal beschermde dier- en plantensoorten genoemd in de bijlage van de wet (Wnb art. 3.10-3.11).

Van deze laatst genoemde groep beschermde soorten mogen provincies een zogenaamde 'lijst met vrijstellingen' opstellen (Wnb art. 3.11). Voor de soorten op deze lijst geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verboden genoemd in art. 3.10 eerste lid van de Wnb.

INVENTARISATIE

Uit het raadplegen van de Nationale Database Flora en Fauna (NDFF)² (© NDFF – 20 mei 2020 09:22:15) blijkt dat binnen een straal van een kilometer rond het plangebied verschillende beschermde dier- en plantensoorten bekend zijn. Het betref voornamelijk zoogdieren en vogels met jaarrond beschermde nesten.

Het grote grasland was ten tijde van veldbezoek kort gemaaid en bestaat voornamelijk uit algemeen voorkomende grassoorten. Langs de randen van het hek groeien plantensoorten als scherpe boterbloem, gele klaver, madeliefje en akkervergeet-mij-nietje. In de ruigere delen in het noorden zijn de volgende soorten waargenomen: robertskruid, korenbloem, grote brandnetel en dovenetel. In het grasveld in de zuidoosthoek groeien witbol, zuring en scherpe boterbloem. De opgaande beplanting in het gebied bestaat uit iepen (naast Smitstraat 8), beuken (in de tuin van de kerk) en es, eik, esdoorn en vlier in de noordelijke groenstrook. De aangetroffen soorten duiden op matig voedselrijk tot zeer voedselrijke omstandigheden.

Beschermde plantensoorten zijn niet bekend uit de omgeving en zijn gezien de terreingesteldheid ook niet in het plangebied te verwachten.

Uit de omgeving zijn een aantal soorten met jaarrond beschermde nesten bekend, zoals steenuil, buizerd en huismus. Nesten van vogels met jaarrond beschermde nesten zijn niet aangetroffen. Het plangebied is door het ontbreken van bebouwing en de ingesloten situatie ook niet geschikt als nestplaats voor de meeste vogels met jaarrond beschermde nesten. Het plangebied kan wel onderdeel vormen

² Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). De NDFF is de meeste complete natuurdatabank van Nederland. De NDFF geeft informatie over waarnemingen van beschermde en zeldzame planten en dieren en bevat uitsluitend gevalideerde gegevens.

van het foerageergebied van vogels met jaarrond beschermde nesten zoals huismus, huiswaluw en boerenwaluw. In de opgaande begroeiing zijn verder enkele andere algemene soorten als merel, heggemus en houtduif broedend te verwachten. De nesten van deze soorten zijn niet jaarrond beschermd.

Tijdens het veldbezoek zijn de bomen in het plangebied geïnspecteerd op potentiële vleermuisverblijfplaatsen. In de bomen zijn geen ruimtes waargenomen die geschikt zijn als vleermuisverblijfplaats, zoals holtes of loszittende schors. Het plangebied kan wel een onderdeel zijn van het foerageergebied van vleermuizen. Uit de directe omgeving zijn geen vleermuizen bekend vanuit de NDFF, maar aangenomen wordt dat algemene voorkomende gebouwbewonende soorten zoals gewone dwergvleermuis en laatvlieger in het plangebied kunnen foerageren. De opgaande beplanting in het plangebied vormt geen onderdeel van een doorlopende structuur, waardoor het plangebied geen onderdeel zal uitmaken van een essentiële vliegroute van vleermuizen.

Voor het bosje en de ruigere stroken in het plangebied vormen geschikt leefgebied voor een aantal algemene grondgebonden zoogdieren, zoals bosmuis, waarvoor in de provincie Overijssel een vrijstelling geldt van de verbodsartikelen van de Wnb.

Uit de directe omgeving van het plangebied is het voorkomen van een aantal niet-vrijgestelde grondgebonden zoogdieren bekend, waarvan met name eekhoorn, steenmarter en egel regelmatig in stedelijk gebied voorkomen. Voor de in de provincie Overijssel niet-vrijgestelde kleine marterachtigen vormt het plangebied geen geschikt leefgebied door de geïsoleerde ligging binnen de bebouwde kom van Den Ham en het ontbreken van lijnvormige elementen die voldoende dekking bieden aan deze soorten. In de bomen binnen het plangebied zijn geen nesten van eekhoorn aangetroffen, het gebied is ook geen geschikte foerageerplek voor eekhoorn.

Er zijn geen houtstapels en sporen, zoals uitwerpselen of prooiresten, aangetroffen die duiden op de aanwezigheid van een (verblijfplaats van) steenmarter. Hooguit foerageert steenmarter af en toe in het plangebied. Voor egel vormen met name de noordelijke groenstrook en de tuin van de kerk geschikt leefgebied en plek voor een rustplaats. Voor de overige soorten die in de directe omgeving zijn waargenomen, zoals das en otter (NDFF) biedt het plangebied geen geschikt leefgebied en zijn geen sporen, zoals burchten of wissels waargenomen.

Door het ontbreken van oppervlaktewater is het plangebied ongeschikt als voortplantingsbiotoop voor algemeen voorkomende amfibieën zoals bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander. Het plangebied kan wel geschikt zijn als landbiotoop voor deze soorten, waarvoor in de provincie Overijssel een vrijstelling van de verbodsartikelen van de Wnb geldt.

Beschermde soorten van de soortgroep reptielen, vissen en ongewervelden zijn niet bekend uit de directe omgeving van het plangebied (NDFF) en zijn ook niet in het plangebied te verwachten door het ontbreken van geschikt biotoop.

TOETSING

Door het ontbreken van bebouwing en geschikte verblijfplaatsen in bomen is een effect op verblijfplaatsen van vleermuizen uitgesloten. Een deel van het foerageergebied van vleermuizen zal door de ontwikkelingen verdwijnen. In de directe omgeving van het plangebied is echter ruim voldoende alternatief en deels hoogwaardiger foerageergebied aanwezig voor de te verwachten soorten en door de ontwikkeling van tuinen kan er op termijn nieuw foerageergebied ontstaan. Negatieve effecten op vleermuizen door verlies van foerageergebied kunnen dan ook worden uitgesloten.

Het is niet uitgesloten dat er rust- en nestplaatsen van egel aanwezig zijn in het plangebied, onder andere door de aanwezigheid van struikgewas en houtsingels. Deze kunnen door de werkzaamheden verloren gaan. De egel is sinds eind 2019 niet meer vrijgesteld door de Provincie Overijssel. Daarom is nader onderzoek nodig om te bepalen of als gevolg van het plan rust- en nestplaatsen van de egel verloren gaan. Op basis van het nader onderzoek kan worden bepaald of een ontheffing van de Wnb moet worden aangevraagd.

Steenmarter kan incidenteel foerageren in het plangebied. Voor deze soort is in de omgeving in ruime mate alternatief en hoogwaardig foerageergebied aanwezig. Negatieve effecten op deze soorten als gevolg van de ontwikkelingen zijn dan ook niet aan de orde.

Voor vogels met jaarrond beschermde nesten geldt dat bij uitvoering van het plan hooguit een klein onderdeel van het foerageergebied verloren gaat. Voor deze soorten, zoals huismus is bovendien in de directe omgeving in ruime mate alternatief foerageergebied aanwezig. Negatieve effecten zijn daarom niet aan de orde.

Voor de overige vogelsoorten geldt dat, indien werkzaamheden in het broedseizoen worden uitgevoerd, in gebruik zijnde nesten van meer algemeen voorkomende vogels worden verstoord of vernietigd. Dit is bij wet verboden. Vernietiging of verstoring van in gebruik zijnde nestplaatsen kan voorkomen worden door bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen. Een standaardperiode voor het broedseizoen is er niet; van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt dat het broedseizoen ongeveer van 15 maart tot 15 juli duurt.

Als gevolg van de ontwikkelingen kunnen enkele verblijfplaatsen van algemene amfibieën- en zoogdiersoorten worden verstoord en vernietigd. Ook kunnen hierbij enkele exemplaren worden gedood. De te verwachten algemene soorten worden niet in hun voortbestaan bedreigd en vallen in de vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen van de provincie Overijssel. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Wel geldt voor deze soorten de zorgplicht van de Wnb.

Voor de soortgroepen vissen, reptielen en ongewervelden kunnen negatieve effecten op in het kader van de Wnb beschermde soorten worden uitgesloten, doordat het plangebied geen geschikt biotoop vormt voor deze soorten.

Gebiedsbescherming

Voor onderhavig plangebied is de volgende wet- en regelgeving op het gebied van gebiedsbescherming relevant: de Wnb en de provinciale structuurvisie en verordening.

WET NATUURBESCHERMING

In de Wnb is de bescherming van specifieke natuurgebieden geregeld. Het betreft de Natura 2000-gebieden, die een internationale bescherming genieten. Plannen en projecten met negatieve effecten op deze gebieden zijn vergunningsplichtig. Relevant daarbij is dat de Wnb een externe werking kent. Van externe werking is sprake als activiteiten buiten een Natura 2000-gebied van invloed zijn op de natuurwaarden in een Natura 2000-gebied.

NATUURNETWERK NEDERLAND

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen Ecologische Hoofdstructuur genoemd) is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland en vormt de basis voor het nationale natuurbeleid. De begrenzing en ruimtelijke bescherming van het NNN is voor provincie Overijssel uitgewerkt in de Omgevingsvisie Overijssel en de bijbehorende Omgevingsverordening Overijssel 2018. Het NNN in Overijssel kent geen externe werking.

INVENTARISATIE

Het plangebied ligt niet in of grenst niet aan een in het kader van de Wnb beschermd gebied. Het dichtstbijzijnde beschermde gebied betreft het Natura 2000-gebied 'Vecht- en Beneden-Reggegebied' op een afstand van ongeveer 1,5 kilometer ten noordenwesten van het plangebied.

De gronden van het plangebied zijn verder niet aangewezen als NNN in het kader van het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid. Het dichtstbijzijnde NNN-gebied valt samen met het N2000-gebied. Gezien de terreinomstandigheden en de ligging, heeft het plangebied geen belangrijke ecologische relaties met beschermde natuurgebieden. Het plangebied wordt van de beschermde natuurgebieden gescheiden door de bebouwing en wegen van Den Ham.

TOETSING

Gezien de afstand, de inrichting van het tussenliggende gebied met bebouwing, wegen en de aard van de ontwikkeling, zijn veel potentiële effecten op het Natura 2000-gebied op voorhand uit te sluiten. Over deze afstand kan bij woningbouw in potentie wel sprake zijn van een toename van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. Daarom dient een AERIUS-berekening te worden gemaakt waaruit blijkt of tijdens de aanleg- en gebruiksfase al dan niet sprake is van stikstofdepositie boven 0.00 mol N/ha/jaar in stikstofgevoelige habitattypen van Natura 2000-gebieden.

De beoogde ontwikkelingen vinden plaats op ruime afstand van het NNN. Negatieve effecten op het NNN naar aanleiding van de ontwikkelingen zijn dan ook niet aan de orde. De plannen zijn niet in strijd met de Omgevingsverordening Overijssel 2018.

Conclusie

Op basis van de uitgevoerde ecologische inventarisatie is gezien de aangetroffen terreinomstandigheden en de aard van de ontwikkeling een nog onvoldoende beeld van de natuurwaarden ontstaan.

Uit de inventarisatie komt naar voren dat er nader onderzoek naar egel nodig is als er werkzaamheden plaatsvinden aan de struiken en bosschages in de randen van het plangebied. Aan de hand van het nader onderzoek kan worden bepaald of negatieve effecten ten aanzien van vaste rust- en nestplaatsen van egel optreden en of derhalve een ontheffing van de Wnb moet worden aangevraagd.

In verband met de soortbescherming van de Wnb is verder nodig om bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen van in het plangebied voorkomende vogels.

Op basis van de stikstofberekening wordt bepaald of een vergunning van de Wnb nodig is voor uitvoering van het plan. De ontwikkeling is daarnaast op het punt van provinciaal ruimtelijk natuurbeleid niet in strijd met de Verordening 2018 van de Provincie Overijssel.